

ИСТИНУ ЈЕ ОДНЕО СА СОБОМ

Њена животна прича почиње давне 1946. године у ратом опустошеној Немачкој, у њеном источном делу, у градићу Бург, познатом по производњи дувана. Три године касније животни пут нанео ју је у Богојевиће, село надомак Ариља. Божја судбина или шта већ. Тек, како и сама каже, одузето јој је пола личности. Читавог живота трага за собом, за својим коренима, за индентитетом. Мајку никада упознала није. Из прича других људи, блиских њеној породици, сазнала је да је она умрла на порођају, или непосредно пошто ју је родила. То и још неколико штурих података је све што зна о себи. Сведоци њеног порекла су и неколико пожутелих фотографија које на себи крију ликове најуже родбине, ујака, тетке, бабе по мајци. Мајке ни на сликама нема. Крштеница из 1969. године говори да је она кћи Отилије Кошиски Ридига, рођене 1904. године. То је све што има од мајке. Никаква спомена, никаква белега, само сазнање да је некад постојала и да је свој живот за њу дала. Обриси куће на избледелој фотографији испред које се отац сликао са својим пријатељем са Катића, једино су сведочанство о родном месту где је провела прве године живота.

Данас је и сама бака, има своју породицу, децу, унучад, али празнина коју носи је ненадокнадива. Годиницама је тишги жеља да сазна нешто о својој родбини, рођацима, било шта о људима који су њена крв.

Свесна је да је прошло много година, али каже, чини јој се, да би јој било лакше да сазна да тамо, негде у свету постоји неко њен. На питање зашто до сада ништа није урадила да то открије слеже раменима и штуро, готов стидљиво, одговара: „Финансије.“ Кријући поглед од саговорника тек шапатом износи праву истину:

–Током свих година нисам имала подршку и разумевање својих најближих, прво оца који је истину однео са собом, а потом и моје породице којој је то било страшно и не толико важно као мени. Они, наравно, никада нису имали проблем са тим ко су и одакле су.

Али, не криви их. Сваљивање кривице на друге свакако јој не би помогло да открије истину, према неће схватити зашто јој отац никада није причао о мајци. И оно мало сећања што је имала, избледело је. Данас се само као кроза сан сећа времена проведеног у родној кући и начина како је доспела у Ариље.

–Тата је 1941. године када је избио рат као заробљеник војске Краљевине Југославије, одведен на

принудни рад у Немачку. Заједно са још једним човеком са Катића уточиште је нашао код Ридига, где је радио до 1950. године. Ја сам рођена 1946. године. Три године након отац је пребегао из Немачке у Србију. Иако се моја тадашња родбина противила томе, он ме је у ранцу пренео преко границе. Једино чега се сећам је ноћ коју смо провели у затвору, на граници, пошто нас је у покушају да пребегнемо ухватила, погранична полиција. И сада често кад врати сећања кроз главу јој пролазе слике ноћи проведене у некаквом притвору. Све ствари су им одузели, и само њој као детету давали су некакав кекс не би ли нешто појела.

–Имала сам плави мантилић са огромним џеповима у које сам стављала кекс који сам добијала као храну. Чувала сам да дам и тати да он једе. То је све чега се сећам. Знаш да смо преко ноћи побегли из затвора, али како, не сећам се. Тек када смо се појавили у Ариљу народ је почео да се окупља као на чудо. „Момир Топаловић довео ћерку из Немачке. Да видите каква је.“

Док већина људи детињство сматра најлешим периодом живота, Мицика свога не жели да се сећа. Било је тешко и ништа вредно помена нема. Отац се убрзо по повратку из Немачке запослио у За-

друзи, а потом и оженио. Маћеха је неко ко је у њеном животу оставио дубок траг, не по лепом наравно, тако да су се бака, очева мајка, и Мицика преслиле у једну собицу на Црепани. Најлепше године детињства провела је са баком. Како је одрастала, тако је и у њој расло сазнање да нема мајке, да не зна одакле је, а очева ћутња и скривање истине само су појачали у њој жељу да сазна истину. На жалост, сваки покушај, завршавао се много пре него што је и почео.

–Када сам пошла у школу, најтеже ми је било што се по свему разликујем од остале деце. Чак је и моје презиме било другачије од њиховог. Уз помоћ једне моје другарице написала сам писмо које сам желела да пошаљем, сада могу да кажем, не знам коме, али сам се тада надала да ће наћи пут праве адресе и помоћи ми да дођем до било каквих одговора. На жалост, отац га је пронашао и поцепао. Тако је и немачки речник који сам купила да учим језик запалио. Као да је целог живота бежао од истине.

Никада јој није говорио о мајци, а када би у тренуцима заноса казивао о времену проведеном у Немачкој, њој би говорио да изађе из собе, јер није све било за детиње уши. Једини наговештај да би нешто могла сазнати о себи и својој

фамилији били су позиви које је отац, док је она још ишла у школу, добијао од Суда. У више наврата ишао је да потврди да не жели да је врати и да она остаје у Србији. Сада јој је јасно да је вероватно неко од мајчине породице покушао да је пронађе. Временом позиви су проредили, а потом и престали, што је значило само једно. Нико се више није интересовао за њу. Нада се указала '69. године када јој је била неопходна крштеница јер се удала. Али, све је остало на надањима.

Удаја и нови живот довели су и нове проблеме, тако да је жељу да сазна нешто више о себи потискивала, али никада не одричући је се. Прв сумње подгрејан је када јој је отац на самрти говорио да би му било много лакше да му је син крај њега.

–Шта је тиме желео да каже ја не знам. Само знам да сам у првом тренутку помислила да је то још једна истина коју ми је сакрио. Покушала сам преко покојног чика Михаила Гавриловића да сазнам нешто више, да он у разговору, можда открије нешто, али ништа. Отац је остао доследан у својој намери да ми никада ништа не каже о

**Миџкина фамилија у Немачкој
(снимљено четрдесетих година 20. века)**

мајци. О правим разлозима могу само да нагађам. Можда се плашио да ћу га напустити, можда су успомене биле тужне, па није желео да их обнавља, можда...

Много је претпоставки и нагађања, а правих одговора нема. Момир је истину однео са собом у гроб. Подаци којим а Миџика располаже су малобројни и када би кренула у неку озбиљнију потрагу не зна одакле би пошла. Да ли од крштенице у којој су записани њени и лични по-

даци мајке, старих фотографија које је пронашла тек након очеве смрти, или да крене путем свога срца вођена жељом и јаким емоцијама да коначно пронађе себе.

А можда тамо негде у далеком свету постоји неко ко трага за Миџиком, можда ће им се путеви једног дана укрстити и можда ће ова жена коначно остварити своју давнашњу жељу да упозна мајчину фамилију. Можда...

С. Р.

Очекивало се више

Још једном се потврдило правило да све оно што је звучно и помпезно не мора да буде квалитетно. Са таквим искуством сусрели су се сви они који су присуствовали представи „Слуга двају господара“ у извођењу Ужичког народног позоришта. Све је обећавало изванредан позоришни ужитак – и аутор текста, чувени италијански писац Карло Гондони, према чијем делу је рађена комедија, прва постава Ужичког позоришта, рад са италијанским редитељем Андреом Пациотијем, учешће на Венецијанском Бијеналу и нашем Битефу. Много се очекивало, али мало тога је могло да задовољи публику. Једина светла тачка били су оригинална сценографија и одлични костими. Све остало било је далеко испод очекиваног. Почев од тога да се стекао утисак као да су глумци отаљавали посао, превише грешили, били неуверљиви, и сувише препознатљиви.

Прича на моменте и јесте занимљива можда и због тога што је Гондониев текст трансформисан у ироничну и горку метафору наше, не само прошлости, већ и садашњости. Збивање је из Венеције 18. века смештено у тамни вилајет Србије средином деведесетих година и бави се једном свевременском тематиком двоструке игре. Не само слуга, у овом случају Богдан Батић, таксиста, већ сви ликови ове приче понашају се двосмислено и прави проблем настаје када искрсне питање да ли ићи за својим материјалним и економским интересима или следити пут којим те срце води.

Једна класична прича не баш убедљиво испричана. Тематика сведена на тривијалност, глумци који се претерано труде да буду кул, приземна доза хумора. Да ли смо се сви ужелели класичних представа, па нам је све другачије страно и неприхватљиво или је пак авангардни покушај ужичких глумаца остао само на покушају. ствар је личног избора. Тек, све је изгледало бледо. Можда је на то утицала и чињеница да нам је свима више доста уличних мангупа и мафијаша, скоројевића који не умеју да испливају у овом времену и свих оних других који то вешто користе.

Уколико су и покушали на сатиричан начин, служећи се иронијом и хумором да нам прикажу сву друштвену изопаченост и људске мане нашег времена у томе нису баш успели. Прича је „млака“, иако су Ужичани у основи своје представе задржали све од оригинала – односи између ликова и ситуација који постепено доносе један след апсурдних и забавних неспоразума, са заменама личности и улога. Преко заплета који је требало да буде најзанимљивији део представе, некако се прешло и тек на моменте носилац целе приче. Слободан Љубичић успевао је да измами аплаузе публике. Остали су се можда више мимиком и опробаним гестовима трудили да изнесу улогу, него ли интерпретацијом гласа.

Сигурно је да се очекивало више од једне овакве представе и глумачке поставе, али ваљда и они имају право на лош дан. Нека буде тако.

С. Р.